

K İ T A P L A R D A N H A B E R

AISTLEITNER, J. *Die Mythologischen und Kultischen Texte aus Ras Schamra*. Zweite Auflage Akademiai Kiado, Budapest 1964. (Bibliotheca Orientalis Hungarica VIII). 113 Sa.

Kitap, Ras Şamradan Mitolojik metinlerle Kült metinlerinin, J. Aistleitner tarafından Almancaya yapılmış olan çevirilerinden meydana gelmektedir. Kitabın muhtevası şudur : Önsöz ve Giriş'ten sonra, Ba'al Metinleri : I* AB - I AB, V AB, VI AB, II AB, III AB, IV AB, BH, SS. - Nikal İlahisi (NK). Aqht Şiiri (manzumesi) (D), II D, III D, I D. "Rephaim" Metinleri (Rp), Keret Efsanesi, I K, III K, II K, No. 2 (1929). Kurban şarkıları, No. 53 Kurban şarkısı. - Dil üzerine mülâhazalar. - Metinlerin yayımlandıkları yerler.

BAER, EVA. *Sphinxes and Harpies in Medieval Islamic Art*. (The Israel Oriental Society-Oriental Notes and Studies No. 9.). Jerusalem 1965. XVI + 109 Sa.

Bu ikonografik incelemede yazar, Ortaçağ İslâm sanatında insan kafalı kuşlarla dört ayaklı hayvanların gelişmesi ile karakteristik niteliklerini ve başka uygarlıklarla olan münasebetlerini ele almaktadır. Ayrıca, Arab ve Pers (İran) bilgi alanında insan başlı bu gibi varlıkların türlü şekillerini incelemektedir. Eserin bölümleri şunlardır : Önsöz ve Levhaların listesinden sonra, I. Genel Betimleme : 1 : Karakterlendirme 2. Tasvirlerin dağılıma şekli : Mısır, İspanya, Sicilya, İran, Mezopotamya ve Küçük Asya, Suriye. Haberciler (ilk şekiller). II İslâm Alanında insan başlı Kuş : 1. Adlar ve betimlemeler, 2. Mürg-ü âdemî, 3. Anka, 4. Zâgsâr yahut konuşan Kuzgun, 5. Başka uygarlıkların etkileri, 6. Özet. III. Tema'lar ve Kompozisyon'lar : 1. Saray sahneleri ve Kırıl eğlenceleri, 2. Sfenks'ler ve ters köklü Hayat ağacı, 3. Vakvak ağacı, 4. Astrolojik sembol olarak insan başlı Kuşlar : İkiizler, Terazi Burcunda insan başlı kuş, Bir Dragon sembolü olarak insan başlı Kuş?, - Sonuç Katkı Notlar. - Bibliyografya : 1. Manuskri'ler, 2. Kitap ve Makaleler. - İndeks, Levhalar (I - LVI).

BAYLY WINDER, R. *Saudi Arabia in the nineteenth Century*. St. Martin's Press New York 1965. XIV + 312 Sa.

Bu kitap Doğu Arabistan'da Büyük Britanya'nın 19. yüzyılda "présence" ı üzerine bilgi vermekte; Orta Arabistanın 1818 ile 1840 arasında Mısır tarafından birkaç kere işgalini anlatmakta; Mısırın Yemen üzerine yeni hakimiyet yeltenmeleri üzerinde durmakta; Suudi'lerle Osmanlı Devleti arasındaki ilişkileri incelemekte ve bir Ortaçağ toplumu olan Suudi'lerin elindeki ülkenin modern dünya ile ilk temaslarını araştırmaktadır. İçindekiler şunlardır : Önsöz, Resimlerin listesi (12 tane), Haritaların listesi (7 harita), Giriş, Mısır tarafından işgal (1818 - 1822), Erk aralığı (Fitret), Suudi restorasyonu, Faysal'ın ilk saltanatı, Yeniden işgal ve

Geri çekilme, Faysal'ın ikinci saltanatı, Dağılma ve Çökme, Zeyl (4 tane seçere bulunmaktadır), Bibliyografya, İndeks.

BEAN, GEORGE E. - MITFORD, TERENCE B. *Journeys in Rough Cilicia in 1962 and 1963*. Wien 1965. — Hermann Böhlhaus Nachf. (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch — Historische Klasse. — Denkschriften, 85. Band). 44 Sa, 11 Sa İndeks, XI Levha.

Avusturya Bilimler Akademisi, Felsefe-Tarih bölümünün 21 Ekim 1964 tarihli toplantısına sunulmuş olan bu rapor "Sert" Kilikya'da yapılmış olan bir bilimsel seyahatı anlatmaktadır. Bölümleri şunlardır : Küçük Asya'da arkeolojik araştırmalar Komisyonu başkanı Prof. Dr. Fritz Schachermeyer'in Önsözünden sonra, Giriş : 1962 ve 1963 yıllarında "Sert" Kilikya'da yapılmış olan seyahat, Pamphylia'da Seleukia (Silifke), Avasun (Aiwassyn), Hamaxia, Oba Köyü, Ayasofya, Syedra, Iotape, Sivastı, Cestrus, Adanda, Asar Tepe, Antiocheia ad Cragum (Endişegüney köyü yakınında), Charadrus, Anemurium, Kalın Ören. - İndeks, Yunanca kelimeler için düzenlenmiştir. 11 Levhada 46 tane metin-dışı resim toplanmıştır. Metnin içinde ayrıca 2 harita (kroki) vardır.

BERKES, NİYAZI. *The Development of Secularism in Turkey*. Montreal McGill University Press. 1964. XIII + 537 Sa.

Canada'da McGill Üniversitesi profesörlerinden tanınmış Türk Sosyologu Niyazi Berkesi'nin, başlığını Türkiye'de Laikliğin Gelişmesi diye çevirebileceğimiz bu eserinin bölümleri şunlardır : Önsöz ve Giriş'ten sonra : *İlk Parullar (Işıklar) (1718-1826)* : 1. Bir Rönesans silhueti (belirtisi). 2. Yenilemeye karşı tepki. 3. Yeni Nizam (Nizam-ı Cedit) ve Sukutu. *Yeniliğe Açılmış Kapı (1826-1878)* : 4. Laik bir Devletin Temellerinin kurulması. 5. Tanzimat : Batının Ekonomik ve Siyasal Baskısı. 6. Tanzimatın laikliği. 7. Meşrutiyet hareketi. 8. 1876 Meşrutiyeti (Kanunu-ı Esasi). *Tepki (İrtica) (1878-1908)* : 9. Kanun-ı Esasiye uygun (meşrutî) Mutlakiyet. 10. İrticaa karşı Tepkiler. *Bir kurtuluş Yolunun aranması (1908-1919)* : 11. Meşrutiyet. 12. Yeniden kurulma için teklif edilen üç Yol. 13. Kurumların reformu. 14. Meşrutiyetin lâikliği. *Bir Millî Lâik Devletin Kurulması uğrunda Savaş (1919-1939)*. 15. Bir Millet in ateş altında doğuşu. 16. Kemalist reformlar; Kemalist Rejimin lâikliği. - Sonuç. - Lûgatçe. - Yazarlar İndeksi. - Konu İndeksi.

BODMAN, HERBERT L. JR. *Political Factions in Aleppo, 1760-1826*. (The James Sprunt Studies in History and Political Science. — Published under the Direction of the Department of History and Political Science of the University of North Carolina). Chapel Hill, The University of North Carolina Press 1963. XV + 160 Sa.

Halep'te 1760 ile 1826 yılları arasında fesat hareketlerini inceliyen bu eserde şunlar vardır : Giriş, Kısaltmalar, Transliterasyon üzerine notlardan sonra, Bölüm

I. : Halep vilayetinin siyasal bakımdan kontrolunu etkileyen etkenler (faktörler), II. Halep'te Yüksek Osmanlı devlet memurları, III. Halep yeniçerileri, IV. Halep eşrafı ve bunların İslâmda Eşraf tarihindeki yerleri (Burada Eşraf'tan, Peygamber Hazreti Muhammedin erkek sülâlesinden şerifler anlaşılmaktadır). V. Halep'te hakimiyet uğruna savaş, 1760-1826. - Sonuç. - Bibliyografya. - İndeks.

BUCHANAN, BRIGGS. *Catalogue of Ancient Near Eastern Seals in the Ashmolean Museum, Volume I, Cylinder Seals*, Oxford at the Clarendon Press 1966. — XXV + 242 Sa. 67 Levha.

Ashmolean Müzesinde bulunan Ön-Asya eski mühürlerinin kataloğunun, silindir mühürlere ayrılmış olan bu birinci cildinin muhtevası şöyledir : Önsöz, Teşekkürler, Levhaların listesi (levhalarda gösterilen resimlerin sayısı 1117), Kısaltmalar. - *Giriş* : Tertip ve düzenleme, Katalogun kendisi üzerine bilgiler : Teknik detaylar, Resimlerin betimlenmesi, türlü müteferrik bilgiler, tefsir. Genel mülâhazalar : Kronoloji, Has işlerin okunması, Sınıflama. - *Bölüm I. Babil ve Asur Silindir Mühürleri*. I. Proto-Historik Devre : 1. Uruk ve Cemdet Nasr üslupları. (1-80). 2. Cemdet Nasr sonrası üslubu (81-96). II. İlk Hanedan devri (Eski Sumer) (97-260) : 1. İlk Hanedan yahut tarihi belirsiz ilk dinastik hayvan sahneleri. 2. Çoğunun tarihi belirsiz ilk hanedan kahramanlık sahneleri 3. İlk hanedan II cenk sahneleri. 4. İlk hanedan III cenk sahneleri. 5. İnsan faaliyetlerini tasvir eden İlk hanedan sahneleri. III Akkad Devri (261-388) 1. İlk Akkad. 2. Olgun Akkad. 3. Akkad Tapma sahneleri. IV. Yeni Sumer Devri (389-459) 1. Akkad Sonrası. 2. Ur III. 3. Geç Yeni Sumer ya da İlk Eski Babil tapma sahneleri. V. Eski Babil Devri (460-557) 1. Olgun üslupta tapma sahneleri. 2. Türlü sahneler. Geçit üslubunda ve ilk üslupta. 3. Olgun üslupta türlü sahneler. 4. Hayvanlar ve Heyulâlar (monstr'lar). 5. Geç (ilk Mitanni ve Proto Kassit) üsluplar. VI. Geç İkinci Binyıl (558-573). 1. Kassit. 2. Orta Assur. VII. Yeni Assur ve Yeni Babil Devri (574-670). 1. Yeni Assur lineer (çizgisel) üslup. 2. Yeni Assur noktalı (delikli) üslup. 3. Yeni Babil kesitli üslup. 4. Babil ve Assur'un modeli (yuğurulmuş, modele edilmiş) üslubu. VIII. Ahemaniş Devri (671-702). *Bölüm II. Kenar Bölgelerden Silindir Mühürleri*. IX. Cemdet Nasr Kenar üslupları (703-750) : 1. Figürlü resimler. 2. Geometrik resimler. X. İlk Hanedan Kenar üslupları (751-821). 1. Birinci grup. 2. İkinci grup. 3. İlk "Piedmont" hanedan üslubu. XI. Eyalet (taşra) üslupları. (822-854) 1. Elam Taşra. 2. Kappadokya. 3. Suriye Taşra. XII. Eski Suriye Üslubu (855-906). XIII. Mitanni Üslubu (907-952). XIV. Kıbrıs (953-986). XV. Geç 2. Binyıl Şark (987-1020). XVI. Şarktan Geç Hayvan Resimleri (1020-1033). *Bölüm III. Türlü Silindir Mühür grupları*. XVII. Geç ya da Belirsiz Tarihli kaba tasvirler (1034-1044). XVIII. Hellenistik Devir ve Sonrası (1045-1052). XIX. Batı Asya ile ilişkili olmaları mümkün İlk Mısır Silindir Mühürler (1053-1063). XX. Şüpheli ya da Yeniden İşlenmiş (1064-1116). Zeyl: Mühür Yazıtları. Müze ve Katalog Numaraları Tekabülleri. Hogarth'ın *Hittite Seals*'i (Hitit Mühürleri) ile Tekabüller. Konu İndeksi. Yer İndeksi. Levhalar.

BYRNE, LEO GERALD. *The Great Ambassador*. Ohio State University Press, 1964. X + 383 Sa.

Sonradan Lord Stratfort de Redcliffe olmuş ve Türkiye'de 19. yüzyılın ortalarında ve özellikle Kırım seferinden önce ve bu sefer sırasında Büyük Britanya Büyükelçisi olmuş olan Stratfort Canning'in diplomatik karyerini anlatan bu kitap, Canning'i büyük bir diplomat olarak niteliklemektedir. Cunning, Osmanlı tarihinde İngiliz diplomasisini Osmanlı devletine yaklaştıran insan olarak yer almaktadır. İngilizlerin fikirlerine göre, hiçbir Britanya diplomatı, Osmanlı devleti üzerine bu kadar derin ve geniş bilgiye sahip olmamıştır. Kendisine, "İngilterenin Doğudaki sesi" lakabı verilmiştir. Bu bakımlardan, Türklerin bu eseri okumalarında, kendi tarihlerinin bazı noktalarını iyice bilmek bakımından fayda vardır. Eser, bir Önsöz, 27 bölüm, 1 Sonsöz, 1 Bibliyografya ve İndeks'ten meydana gelmektedir.

CAHEN, CLAUDE. *Pre - Ottoman Turkey. A general survey of the material and spiritual culture and history, c. 1071-1330*. (Fransızca'dan çeviren : J. Jones - Williams). Sidgwick and Jackson, London 1968. XX + 458 Sa.

Sorbonne'da İslâm Tarihi profesörü Claude Cahen'in orijinali Fransızca olan ve Osmanlıdan önce Türkiye'yi incileyen bu eseri, ikinci başlığında dendiği gibi, aşağı yukarı 1071'den 1330'a kadar Osmanlılar'dan önceki Türkiyenin maddesel ve tinsel kültürü üzerine genel bir bakış vermektedir. İçindekiler şunlardır : Teşekkür ve Önsözden sonra, *Giriş* : 1. Türkler ve, Selçuklardan önce İslâmlaşmaları, 2. Onbirinci yüzyılda Müslim Doğunun görünüşleri. *BÖLÜM 1 : Büyük Selçuklu İmparatorluğu* : 1. Selçuk İmparatorluğunun yükselişi, 2. Selçuk İmparatorluğu ve Türkler, 3. Selçuklar devrinde Sanat ve Edebiyat. *BÖLÜM 2 : Küçük Asya'da Türkiye : Onbirinci yüzyıl sonundan 1243'e kadar* : 1. Kaynaklar, 2. Küçük Asya'nın Coğrafyası, 3. Türklerin gelmesinin arifesinde Küçük Asya, 4. 1071'den önce Küçük Asya'ya ilk girişler, 5. Manzikert (Malazgirt) ten Birinci Haçlı seferine kadar (1071-1097), 6. Birinci Haçlı seferinden sonra Küçük Asya (1097-1110), 7. Danişmendi'lerin yükselmesi ve Bizansın canlanması (1110-41), 8. Danişmendi kiralığının çökmesi; Bizans ile Nureddin arasında Selçuklular; Myriokephalon'un sonuçları (1141-1186), 9. Onikinci yüzyılda Doğu Küçük Asya 10. Genişlemede buhran, 11. Selçuk Devletinin en yüksek nokatsı, *BÖLÜM 3 : Türkiye'de Moğollardan önce Toplum ve Kurumlar* : 1. Türkiyenin doğuşu, 2. Ekonomik hayat, 3. Timar ve Vergi sistemi, 4. Şehirler, 5. Gayri müslimler, 6. Siyasal kurumlar; *Hükümet, Ordu*, 7. Eyaletlerin idaresi, 8. Kültürel hayatla din hayatı, 9. Moğollardan önce Küçük Asya'da İslâm sanatı, *BÖLÜM 4 : Moğol Devri* : 1. Moğol himayesi (protektorat'ı) nın kurulması (1243-1261), 2 : *Pervâne Muineddin'in İdaresi ve 1276-1278 buhranı*, 3. Moğolların idaresi, 4. Türkmen beyliklerinin teşekkülü, 5. Etnik evrim, 6. Ekonomik evrim, 7. Gayri müslimler, 8. Timar ve Vergi sisteminin gelişmesi, 9. Şehirlerin gelişmesi, 10. Kurumlar, 11. Moğollar zamanında entellektüel hayat ve sanat hayatı, 12. Küçük Asya'nın bağımsızlığının son yüzyılı 13. Sonuç. *Resimler* : Levha ve resimlerin, kaynakları ile birlikte Listesi. - *Bibliyografya*. - *İndeks*. - *HARİTALAR* : 1. Onbi-

rinci yüzyıl sonunda Selçuk İmparatorluğu, II. Onikinci yüzyılda Anadolu, III. Moğol fethinin arifesinde Anadolu, IV. Ondördüncü yüzyılın ortalarına doğru Anadolu.

DAVISON, RODERIC H. *Reform in the Ottoman Empire, 1856-1876*. Princeton, New Jersey, Princeton University Press 1963. XIV + 479 Sa.

Konusu Osmanlı İmparatorluğunda İslahat olan bu kitabın bölümleri şunlardır : Önsöz, Türkçe ad ve kavramların yazılışı hakkında ve kısaltmalar üzerine Notlardan sonra : I. Giriş : 1856'ya kadar gerileme ve ıslahat. II. 1856 Hatt-ı Humayun'u ve onun kabulünün iklimi (yani : hangi hava içinde kabul edildiği). III. İslahat ve Tertip (suikast), 1856-1861 : Âli, Fuad ve Kıbrıslı Mehmed. IV. Müslim olmıyan Milletlerin yeniden örgütlenmesi, 1860-1865. V. Vilayetlerin İdaresi : Midhat Paşa ve 1864 ile 1867 vilâyet sistemi. VI. Siyasal tahrikler : Yeni Osmanlılar. VII. Âli ile Fuad'ın son (kesin) başarıları, 1867-1871. VIII. Kaos devresi, 1871-1875. IX. 1876 : Üç padişah senesi. X. 1876 Kanun-u Esasisi. Lûgatçe, Zeyl A. Paris Andlaşması ile Osmanlı işlerine yabancıların müdahalesi. Zeyl B. Osmanlı İmparatorluğunun nüfusu. Zeyl C. Âli Paşanın siyasal vasiyetnâmesi. Zeyl D. Sultan Abd-ül Aziz öldürüldü mü? Zeyl E. Abd-ül Hamid tahttan feragat için bir taahhütnâme imzaladı mı? (Çok zengin bir) Bibliyografya. İndeks.

FLORESCU, RADU R. N. *The Struggle against Russia in the Rumanian Principalities*. Societas Academica Dacoromana (Rumen Akademik Kurumu) nun çıkardığı serilerden Acta Historica'nın 2. Cildi. Monachii 1962. 341 Sa.

Eserin konusu, Romanya Prenslikleri (Eflâk ile Buğdan)nde Rusya'ya karşı savaştır ve içinde şu bölümler bulunmaktadır : İngilizcede bulunmıyan terimlerin lûgatçesi, Giriş, Bölüm I. : Kısaca geriye bakış : Kültür ya da Bilgi sınırları, Bölüm II. : Prensliklerde eski Rejim, Bölüm III. : Büyük Devletlerin meydana atılmaları ve bir Britanya Konsolosluğunun kurulması, Bölüm IV. : Tudor Vladimirescu devrimi : Romen mi yoksa Grek mi?, Bölüm V. : Lord Standford ve İstanbul'da diplomatik buhran, Bölüm VI. : *Règlement Organique*'e karşı İngiliz tepkisi, Bölüm VII. : Câmpineanu ve Batı tarafıslı muhalefet, Bölüm VIII. : Colquhoun ve 1848 Ulah (Valak) devrimi, Bölüm IX. : Stratford Canning'in İstanbulda diplomatik başarısızlığı, Bölüm X. : Romen göçmenlerinin rolü, Bölüm XI. : Britanyanın siyasası ve Tuna üzerinde Rus kısıkaçı, Bölüm XII. : Rus himayesinin çöküşü. - Zeyl (türlü doküman'ların suretleri). - Bibliyografya. - İndeks. Eserin başında papier-couché üzerine basılmış bir harita vardır.

HAMMOND, N. C. L. *A History of Greece to 322 B.C.* (Second Edition). Oxford, at the Clarendon Press 1967. XXIV + 691 Sa.

Yunanistan tarihini başlangıçlardan Milattan önce 322 yılına kadar alan bu eserin ikinci baskısı 1967'de çıkmıştır. Bu önemli eserin içinde şunlar vardır : Resimlerin Listesi (resimlerin sayısı : 53), Levhaların listesi (sayısı : 12), Kısaltmalar,

Kısa çeviri seçmeleri listesi, Giriş: Yunan Yarımadası ile Adalarının coğrafyası. *KİTAP I. : Yunanistanın İlk uygarlığı ve Büyük Göçler* : Bilgi Kaynakları. - Bölüm 1. : Ege adalarına yerleşmeler ve Minoen Uygarlık. - Bölüm 2. : Yunan Anavatanı ve Miken uygarlığı. Bölüm 3. : Büyük Göçler. *KİTAP II: Yunanistanın Yeniden doğması (Rönesans'ı) (850-546)* ; Bilgi Kaynakları. Bölüm 1. : Kültür ve Siyasada yeniden canlanma. Bölüm 2. : Yunan Şehir-devletlerinin koloniyal genişlemeleri. Bölüm 3. : Yunan devletlerinin Ticaret gelişmeleri (aşağı yuk. 750-550). Bölüm 4. : 750 ile 550 arasında Savaşlar. Bölüm 5. : Atina hariç, devlet teşkilâtı bakımından gelişme. Bölüm 6. : Atina'da devlet teşkilâtı bakımından gelişme ve Isparta ile ittifak. Bölüm 7. : Din ve Kültür (850-546). *KİTAP III. : Yunanistanın Zaferi* : Bölüm 1. : Perslerin (İran'ın) ilerlemesi ve Atina'nın büyümesi. Bölüm 2. : Isparta ittifakı ve Yunan devletlerinde kaynaşmalar. Bölüm 3. : İonia'nın başkaldırması ve Atina ile Eretria'ya karşı Pers seferi. Bölüm 4. : Yerkes (Serhas) ın Yunanistanı istilâsı. Bölüm 5. : Atina ittifafının büyümesi. Bölüm 6. : Batı Yunanlıları (490-466). Bölüm 7. : Edebiyat, Düşünce, ve Sanat (546-466). *KİTAP IV. : Atina ile Isparta arasında büyük savaşlar (466-404)*. Bölüm 1. : Atina, Persler ve Isparta ile savaş halinde. Bölüm 2. : Onbeş yıl Barış. Bölüm 3. : Sanat, Edebiyat ve Düşünüş (466-431). Bölüm 4. : Peloponez savaşının birinci kısmı (431-421). Bölüm 5. : Peloponez savaşının ikinci kısmı (421-404). Bölüm 6. : Peloponez savaşında kültür buhranı. *KİTAP V. : Geçici hegemonyalar (egemenlikler) devresi (404-354)*. Bölüm 1. : Isparta'nın egemenliği (404-386). Bölüm 2. : Dionysos ile Isparta'nın otokratik (müstebitçe) metotları (386-368). Bölüm 3. : İdare kudretlerin yıkılması. Bölüm 4. : Yunanistandaki karışıklıkların gerisinde saklı toplumsal ve ekonomik nedenler. *KİTAP VI. : Makedonya'nın yükselmesi ve yayılması*. Bölüm 1. : Makedonya, Yunan devletleri arasında bir yer kazanıyor (359-346). Bölüm 2. : Makedonya Yunan devletleri üzerine kontrol kuvveti kazanıyor. Bölüm 3. : Dördüncü yüzyılın geri planındaki entellektüel durum. Bölüm 4. : İskender ile Yunanlılar Pers'leri yenilgiye uğratıyorlar (336-330). Bölüm 5. : İskender'in doğudaki fetihleri (330-323). Bölüm 6. : İmparatorluğun parçalanması ve Antipater'in Yunanistanı işgal etmesi (323-321). *Zeyiller* : 1. Kitap I'e ait arkeolojik Belgelerin kısa bibliyografyası. - 2. 13. ve 12. yüzyıllar kronolojisi. 3. 8. yüzyıldan 6. yüzyıla kadar yerleşmelerin (kolonilerin) listesi. 4. En eski sikkelere tarihi. 5. Plataea'ya 431'de saldırının tarihi. 6. 4. yüzyılda Isparta, Boetia ve Atina'nın askerî kuvvetleri. 7. 370-362 Kronolojisi. 8. Issus ve Gaugamela muharebeleri; Pers hizmetinde Yunan ücretli askerleri. - Levha XI ile XII'nin Betimlenmesi. - İndeks.

İNAN, JALE – ROSENBAUM, ELISABETH. *Roman and Early Byzantine Portrait Sculpture in Asia Minor*. Published for the British Academy by the Oxford University Press, London 1966. XXV + 244 Sa, CLXXXVII Levha.

İstanbul Üniversitesi profesörlerinden Bn. Jale İnan'la, Türk Tarih Kurumunda bilimsel uzman olarak çalışmış olup şimdi Toronto Üniversitesinde profesör olan Bn. Elisabeth Rosenbaum (şimdi Alföldi)'in ortak olarak hazırladıkları bu önemli eser, aslında, tafsilâtlı bir Katalogdur. - Bölümleri şunlardır : Levhaların listesi, Önsöz, Kısaltmalar ve Bibliyografya, türlü işaretler üzerinde bilgiler, *Giriş* : 1

Genel mütalâalar, 2 Küçük Asya'da İmparator portreleri a : Augustus'tan Hadrian'a, b : Antoninus Pius'tan 4. Yüzyılın sonuna; 3 Küçük Asya'da başlıca portre merkezleri : a : Bithynia, b : Pergamon, c : Ephesos, d : Karia, e : Pamphylia, f : Pisidia, Galatia, Kappadokia; 4 Erken Bizans portreleri; 5 İmparator heykellerinin yazıtlı kaideleri. *Katalog* : I. İmparator portreleri, No. 1-67, II. Özel portreler : a : 1 Bithynia, No. 68-92, 2 Paphlagonia ve Pontos, No. 93-107; b : Asya Eyaleti - 1 Mysia ve Troad, No. 108-114, 2 Pergamon, No. 115-126, 3 İonia kentleri a. İzmir ve dolayları, No. 127-134, b. Ephesos, No. 135-202, c. Miletos (Didyma ile birlikte), Priene, No. 203-208; 4 Lydia, No. 209-220, 5 Karia, No. 221-246, 6 Phrygia, No. 247-259, 7 Pamphylia, No. 260-277; c Kilikia No. 278-283, D. Pisidia, Galatia, Kappadokia, No. 284-298, E. Zeyller, No. 299-310. *İndeksler* : Müzeler İndeksi, Topografik İndeks, özel şahısların portrelerinin kronolojik levhaları, Kataloğa listelenmiş imparatorlara ait olmayan portreler, Genel İndeks.

LA GRANDE MORAVIE (The Great Moravian Empire). — Tradition Millénaire de l'Etat et de la civilisation (Thousand Years of Tradition of State and Culture). — Editions de l'Académie Tchecoslovaque des Sciences (Publishing House of the Czechoslovak Academy of Science). UNESCO'nun Çekoslovak Komisyonunun birlikte çalışmasıyla yayımlanmıştır. Prag 1963 137 Sa.

Moravya'nın Kültür tarihi ile ilgili yazılar dergisi sayılabilecek olan bu kitapta yazılar, yazarları ile birlikte, şunlardır : Jaroslav Böhm : Giriş, Vaclav Vaněček : Büyük Moravya imparatorluğu adını taşıyan Morav'lar devleti, Joseph Poulik : En son arkeolojik buluntuların ışığı altında Eski Moravya, Bohuslav Havránek : Büyük Moravya Devleti çağında yazıların (manüskriplerin) ve yazılı edebiyatın başlangıcı, Joseph Kolejka : Ondokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında Kiril ve Metod geleneği. Eserde, 32 si metin-dışı olmak üzere 37 resim vardır.

MONTAGU, LADY MARY WORTLEY. The Complete Letters of... Volume I. 1708-1720 (Edited by Robert Halsband.). Oxford at the Clarendon Press 1965. XXXI + 468 Sa.

Lady Montagu'yu ve mektuplarını biz Türklere tanıtmak gereksizdir. Kocası olan İngiltere sefiri ile İstanbulda bulunması münasebetiyle İstanbul ve Türkiye hakkında yazmış olduğu mektuplar hemen hepimizce bilinmekte ve takdir edilmektedir. Lady Montagu'nün bütün mektuplarının bir kritik edisyon'da çıkarılması kararlaştırılmış; bu cilt, yeni yayımın birinci cildini teşkil etmektedir. Denebilir ki Lady Montagu 18. yüzyılın en büyük mektup yazarlarından biridir. Bu yeni edisyon'un birinci cildi, 1708-1720 yıllarını kapsamaktadır. Bunda 3 esas grupta toplayabileceğimiz mektuplar bulunmaktadır : 1. Edward Wortley Montagu'ye evlenmeden önce ve yeni evlilik yıllarında yazdığı, 2. İngiliz saray hayatı üzerine ilginç bilgiler veren, Philippa Mundy'ye yazdığı ve 3. İstanbuldan 1716'dan 1718'e kadar yazdığı mektuplar. - Kitapta 7 tane Levha şeklinde resim vardır. - Birinci cildin içindekiler şunlardır : 1. Ciltle ilgili Giriş : Mektuplar, özellikle Türkiyeden yazı-

lanlar, başka edisyon'lar, mektupların manüskrilerine sahip olanlar, bu cildin hazırlanmasında uygulanan prensipler üzerinde etüdü ve kısa başlıklar ile kısaltmaları kapsamaktadır. - Sonra : Lady Montagu ile mektuplaşanların listesi ve asıl mektuplar gelmektedir. - Cildin sonunda Şu üç zeyl vardır : I. Fransızca mektupların çevirileri, II. İstanbuldan yazılan mektuplardaki Türkçe mısralar ve İngilizceye çevirileri, III. Türkiye'den yazılan mektuplara Mary Astell'in önsözü.

MOORTGAT, ANTON. *Vorderasiatische Rollsiegel. Ein Beitrag zur Geschichte der Steinschneidekunst.* 2. unveränderte Auflage. Gebr. Mann Verlag, Berlin 1966. VIII + 155 Sa. Metin arasında 4 Levha, Metnin sonunda 92 Levha (783 resim).

İlk baskısı 1940'ta çıkmış olan bu önemli eserin, hiç değişmeden basılmış olan bu ikinci baskısını, öneminden ötürü bildiriyoruz. Eserin bölümleri şunlardır : Kısaltmalar, Metin içindeki A-D (4 tane) levha. Önsöz. *A. Silindir Mührün Tarihi. Berlin Koleksiyonuna göre anlatılmıştır. I. Sumer devrinde ve bu devrin Samilikle olan Tartışması sırasında Silindir Mühür :* 1. Uruk IV/VI devri (No. 1-5). 1a. Uruk IV/VI'dan Cemdet-Nasr çağına geçiş (No. 6-8). 2. Cemdet-Nasr çağı (Milattan önce 3100 civarı) (No. 9-64). 2a. Mesilim çağına geçiş (No. 65-70). 3. Mesilim çağı (3. Binyıl başı) (No. 71-102). 3a. Ur I çağına geçiş (Imdugud-Sukurru aşaması) (No. 103-109). 4. Ur I çağı (No. 110-152). 5. Akkad Çağı (No. 153-249). 6. Yeni Sumer Çağı (No. 250-284). *II. Eski Babil Çağında Silindir Mühür.* 1. Babil (No. 285-503). 2. Eski Babil Hakimiyeti sırasında Assur (No. 504) 3. Küçük Asya (Kappadokya) : Eski Assur kolonizasyonu zamanında (No. 505-516). *III. Silindir Mühür ve 2. Binyıl Dağ kavimleri* 1. Suriye (No. 517-551). 2. Kassit'ler hakimiyeti altında Babil (No. 552-563). 3. Assur ve onun Khurri-Mitanni ile olan tartışması (çekişmesi) (No. 564-589). - Milattan önce 2. Binyılın son Çeyreği (No. 590-594) *IV. Assur Hakimiyeti sırasında Silindir Mühür (Milattan önce 1. Binyıl).* (No. 595-755). *V. Ahemaniş Silindir Mühürleri* (No. 756-774). - Özet.

B. No. 1-774 hakkında açıklamalar. Türlü Ülke ve Zamanlardan Silindir Mühürler. Müze numaralarının Listesi. Kavramlar. C. Levha 1-92.

PHILOGOGIAE TURCICAE FUNDAMENTA. (Türk Filolojisinin temelleri). Iussu et auctoritate Unionis Universae Studiosorum Rerum Orientalium auxilio et opera Unitarum Nationum Educationis Scientiae Culturae Ordinis (Milletlerarası Doğu tetkikleri Kurumu tarafından, UNESCO'nun yardımıyla çıkmaktadır). *Cilt II.* Eserin bütününün editörleri : Louis Bazin, Alessio Bombaci, Jean Deny, Tayyib Gökbilgin, Fahir İz, Helmuth Scheel. Cilt II. yi çıkararak ve İndeksi katan : Pertev Naili Boratav. Franz Steiner 1964. (Bu eserin basılmasında Volkswagen fabrikasının yardımı olmuş; eser, Milletlerarası Felsefe ve İnsan Bilimleri Konseyinin salık vermesi ile yayımlanmıştır).

Türkiye Cümhuriyeti hükümeti ile Mainz Bilimler ve Edebiyat Akademisinin büyük malî yardımları olmuştur.

Bu önemli eserin içindekiler şunlardır : Lâtince ve Türkçe Önsöz ile Giriş (Alessandro Bombaci)'ten sonra, *I. Halk Edebiyatı* : 1. İlk mülâhazalar (hazırlık mülâhazaları) (Pertev Naili Boratav), 2. Destan ve "hikâye" (Pertev Naili Boratav), 3. Masal ve Efsane (Pertev Naili Boratav), 4. Atasözleri (Pertev Naili Boratav). 5. Bilmeceler (Pertev Naili Boratav ve İlhan Başgöz), 6. Folklorik Şiir (Pertev Naili Boratav), 7. "Âşık" lar edebiyatı (Pertev Naili Boratav), 8. Halk tiyatrosu (Helga Uplegger).

II. Eski Zamanın Türk Edebiyatı : 1. Eski Türk Yazı kültürü ve Basımcılığı (Annemarie von Gabain), 2. Eski Türk Epigrafya Edebiyatı (Louis Bazin), 3. Eski Türk Edebiyatı (Annemarie von Gabain), 4. Koman Edebiyatı (Annemarie von Gabain).

III. Türk Şiirinde "arüz" vezai (Fuad Köprülü).

IV. İslâmiyetten Sonra Türkiye dışında Türk Edebiyatları : 1. Karahani'ler devrinde Türk Edebiyatı (Ahmet Caferoğlu), 2. Kıpçak Edebiyatı (János Eckman) : a) Harezmi ve Altın Ordu Edebiyatı, b) Memluk-Kıpçak Edebiyatı. 3. Çağatay Edebiyatı (János Eckman).

V. Osmanlı Devri Edebiyatı : 1. Eski Osmanlı Edebiyatı (Walther Björkman), 2. Klasik Osmanlı Edebiyatı (Walther Björkman), 3. Türkiye Modern Edebiyatı (Kenan Akyüz. - Hans Müller tarafından Bibliyografya).

VI. Türkiye dışındaki Türk kavimlerinin yeni Edebiyatı : Azerbaycan Edebiyatı (Ahmet Çağferoğlu). 2. Çağatay-sonrası Edebiyat : a) Uzbek ve Yeni-Uygur Edebiyatı (Johannes Benzing), b) Türkmen Edebiyatı (Johannes Benzing), c) Kazak Edebiyatı (Zeyl I. : Kırgız Edebiyatı, Zeyl II. : Karakalpak Edebiyatı), d) Kazan Tatarlarının Edebiyatı (A. Battal-Taymas), (Zeyl : Başkırt Edebiyatı), e) Kuzey Kafkasya Türk kavimleri Edebiyatı (Abdülkadir İnan), f) Kırım Tatarları Edebiyatı (A. Battal-Taymas).

VII. İslâm olmyan Türklerin Edebiyatı : 1. Karaim Edebiyatı (Ananiasz Zajackowski), 2. Ermeni-Kıpçak Edebiyatı (Jean Deny-Edward Tryjarski), 3. Ermeni-Türk Edebiyatı (H. Berberian), 4. Karaman Edebiyatı (János Eckman), 5. Gagavuz Edebiyatı (Gerhard Dörfer), 6. Çuvaş Edebiyatı (Johannes Benzing), 7. Güney Sibirya Türklerinin Edebiyatı (Gerhard Dörfer), 8. Yakut Edebiyatı (Stanislaw Kaluzynski).

VIII. Transkripsiyon ve Ad tespiti üzerine. - Katkı Mülâhazalar ve Bibliyografik Zeyl (H. Wilfrid Brands).

İndeks (Pertev Naili Boratav).

SAINT - QUENTIN, SIMON de (publié par JEAN RICHARD). *Histoire des Tartares*. (Documents relatifs à l'Histoire des Croisades, publiés par l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres). Paris, Librairie Orientaliste Paul Geuthner. 12, Rue Vavin (VI e). 1965.

Fransız Akademisi tarafından Haçlı seferleri ile ilgili metinler serisinde yayımlanmış olan bu eser, 13. yüzyılda yaşamış olan, fakat hayatı hakkında pek az şey

bilinen Simon de Sait-Quentin adlı Dominiken papazı olması ve Moğolistan'da bulunmuş olması muhtemel bir kişinin Tatarlar Tarihi üzerine Lâtince bir eserden parçalarıdır. Kitabın bölümleri şunlardır : *Giriş* : Eseri çıkaran Jean Richard'ın metin üzerinde tahlilî etüdü, aynı kişinin yazar ile eser, edisyon'lar üzerinde etütleri, ortaçağın tanınmış yazarlarından Vincent de Beauvais'nin *Speculum Historiale* adlı Lâtince eserinin, S. de Saint-Quentin'in burada söz konusu eseri ile ilgili XXXII. bölümünün fasıl 2 : ile 25'inden pasaj'lar, yazının Lâtince ve Fransızca özet. *Tatarların Tarihi*nden : Bölüm XXX'ten, Bölüm XXXI'ten, Bölüm XXXII'den parçalar. - Ad İndeksi. - Şey (konu) İndeksi. - Harita.

ST. CLAIR, WILLIAM. *Lord Elgin and the Marbles*. London, Oxford University Press 1967. VI + 309 Sa.

Bu kitap, Büyük Britanya'nın Atina Büyükelçisi Lord Elgin tarafından elde edilen ve İngiltereye gönderilen mermer eserlerin ilk ayrıntılı öyküsüdür. Bu mermer eserler İngiltereye getirildiği ândan itibaren birçok tartışmaya yol açmıştır. Lord Elgin bunları büyük masraflara girerek sağlamıştır. Ayrıca da bunlardan ötürü başına bir takım sıkıntılar doğmuştur. Örneğin, eserleri Louvre müzesine koymayı isteyen I. Napolyon tarafından tutuklanmıştır. Birçoklarının, ve bu arada ünlü şair Byron'un sert hücumlarına uğriyan Lord Elgin, hayatını fakirlik ve sefalet içinde tamamlamıştır. Eserin bölümleri : 1. Bir Elçilik hazırlanmakta, 2. Doğuda (Levant'ta) büyük olaylar, 3. Seyahat, 4. İstanbul'da kabul, 5. Smith kardeşler, 6. Atina'da çalışma başlıyor, 7. Eski manüskri'ler peşinde, 8. Mısır'ın zaptı ve sonuçları, 9. Ferman, 10. "Kanayan bir ülkede son fakir yağma", 11. Harb esiri, 12. 1803-1806, 13. Vatana dönüş, 14. İkinci Kolleksiyon, 15. Sanatçılar ve Heveskârlar (dilletant'lar), 16. Elgin, birinci Kolleksiyonunu hükümete sunuyor (teklif ediyor), 17. Şairler ve Seyyahlar, 18. Yunanistanda son yıllar, 19. Lord Elgin yeniden teşebbüse geçiyor, 20. Tweddell J. ile Tweddell R., 21. Manüskri'lerin alnyazısı, 22. Mermerler satılıyor, 23. Son günler, 24. Bağlanış (epilog), Başlıca kaynaklar üzerine Not, Seçme Bibliyografya. Notlar, İndeks. Eserde metin-dışı 11 Levha vardır.

WARD, ROBERT E. - RÜSTOW, DANKWART A. (Editörler). — *Political Modernization in Japan and Turkey*. (Studies in Political Development 3). Princeton New Jersey, Princeton University Press 1964. VIII + 502 Sa.

Japonya ve Türkiye'de Siyasal modernleşme üzerine olan bu eser aslında bir yazılar dergisi olup, yukarda adları yazılı kişiler dergiye katılmakla birlikte onun editörleridir. Yazıların listesi : Önsözünden sonra, 1. Giriş (Dankwart A. Rüstow ve Robert E. Ward), 2. Geleneksel toplumun tabiatı : A. Japonya (John Whitney Hall), B. Türkiye (Halil İnalcık), 3. Çevresel ve Yabancı "contribution" lar : A. Japonya (Robert A. Scalapino), B. Türkiye (Roderic H. Davison), 4. Ekonomik ve Siyasal Modernleşme A. Japonya (William Lockwood), B. Türkiye (Peter F. Sugar), 5. Eğitim : A. Japonya (R. P. Dore), B. Türkiye (Frederick W. Frey). 6. Kitleye Hitap eden araçlar : A. Japonya (Shûichi Katô), B. Türkiye (Kemal B. Karpat), 7. Sivil Bürokrasi : A. Japonya (Masamichi Inoki), B. Türkiye (Richard L. Chambers), 8. Askerlik : A. Japonya (Roger F. Hackett), B. Türkiye (Danwart A. Rüstow). 9. Politik liderlik ve politik partiler - : A. Japonya (Nobutaka Ike), R. Türkiye (Arif T. Payashoğlu). 10. Sonuç (Robert E. Ward ve Dankwart A. Büstow). Bibiyografya.-Yazarlar üzerine bilgiler.-İndeks.